

Кафедра комп'ютерної інженерії та інформаційних технологій

СИЛАБУС

Базова інформація про дисципліну	
Назва дисципліни	СЕ103 / Цифрова обробка сигналів / Digital signals processing
Рівень вищої освіти / фахової передвищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	12 Інформаційні технології
Спеціальність	123 «Комп'ютерна інженерія»
Освітня програма	Комп'ютерна інженерія
Семестр	5 семестр (11 кл), 1 семестр (за ОКР МС)
Кафедра/циклова комісія	Кафедра комп'ютерної інженерії та інформаційних технологій
Курс	3 курс (11 кл), 1 курс (за ОКР МС)
Анотація курсу	<p><u>Метою вивчення дисципліни</u> є формування системи прикладних знань студентів достатніх для набуття компетентностей з розуміння принципів і методів опрацювання сигналів, представлених в цифровій формі, та оволодіння технологіями їх моделювання із використанням сучасних програмних засобів.</p> <p><u>Завданням дисципліни «Цифрова обробка сигналів»</u> є:</p> <ul style="list-style-type: none"> – отримання студентами теоретичних знань щодо основних принципів представлення сигналів цифровій формі; синтезу та аналізу лінійних дискретних систем; впливу ефектів квантування на функціонування систем цифрової обробки сигналів (ЦОС); – ознайомлення студентів із базовими методами, алгоритмами та засобами ЦОС, – формування у студентів практичних умінь та навичок по застосуванню спеціалізованих програмних засобів комп'ютерного моделювання для розв'язання практичних задач із використанням ЦОС. <p><u>Об'єктом</u> вивчення навчальної дисципліни є процеси представлення та опрацювання сигналів в цифровій формі.</p> <p><u>Предметом</u> навчальної дисципліни є методи та програмні засоби ЦОС.</p>
Сторінка курсу в MOODLE	http://78.137.2.119:2929/course/view.php?id=11
Мова викладання	Українська
Лектор курсу	Заболотній Сергій Васильович, професор канали комунікації: СДН «Moodle»: повідомлення в чаті E-mail: zabolotnii.serhii@csbc.edu.ua
Місце дисципліни в освітній програмі	
Освітня програма	http://csbc.edu.ua/documents/otdel/oop_p.pdf

Перелік загальних компетентностей (ЗК)	<p>Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>Здатність працювати в команді.</p> <p>Здатність оцінювати отримані результати та аргументовано їх захищати.</p>
Перелік спеціальних компетентностей (СК)	<p>Здатність проваджувати професійну діяльність на основі розуміння принципів представлення і опису цифрових сигналів та систем їх опрацювання за допомогою відповідних математичних моделей.</p> <p>Здатність аналізувати властивості і характеристики лінійних аналогових і цифрових систем</p> <p>Здатність розуміти загальні принципи апаратно-програмної реалізації систем ЦОС.</p> <p>Здатність застосовувати набуті теоретичні знання і практичні навички при формуванні і вирішенні практичних задач у сфері комп'ютерної інженерії.</p>
Перелік програмних результатів навчання	<p>Демонструвати знання і розуміння ролі та місця цифрового опрацювання сигналів при функціонуванні сучасних інформаційно-комунікаційних систем.</p> <p>Вміти розв'язувати задачі аналізу та синтезу цифрових фільтрів та інших програмно-апаратних цифрових пристроїв.</p> <p>Демонструвати володіння сучасними програмними засобами Mathcad, MATLAB для комп'ютерного моделювання цифрового опрацювання сигналів</p> <p>Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань, удосконалення креативного мислення.</p>
Опис дисципліни	
Структура навантаження на студента	<p>Загальна кількість годин – 120</p> <p>Кількість кредитів – 6</p> <p>Кількість лекційних годин – 15</p> <p>Кількість практичних занять – 30</p> <p>Кількість годин для самостійної роботи студентів – 75</p> <p>Форма підсумкового контролю – іспит</p>
Методи навчання	<p>Словесні (лекція, самостійна робота з джерелами інформації, науково-популярна розповідь);</p> <p>Наочні (презентаційні повідомлення)</p> <p>Практичні (лабораторні роботи);</p> <p>Інтерактивні методи (дистанційні консультації).</p>
Зміст дисципліни	
Тема 1 Принципи цифрового представлення та опрацювання сигналів	<p>Переваги цифрового опрацювання. Основні типи сигналів. Зв'язок між аналоговими, дискретними і цифровими сигналами. Теорема Найквіста-Котельнікова. Спектри аналогових і дискретних сигналів. Відновлення аналогових сигналів.</p>
Тема 2 Математичний апарат перетворень в ЦОС	<p>Дискретне перетворення Фур'є. Згортка дискретних сигналів. Z – перетворення дискретних сигналів</p>
Тема 3. Лінійні дискретні системи	<p>Сутність лінійної дискретної обробки. Алгоритми дискретних фільтрів (ДФ). Структурні схеми та системні (передавальні) функції ДФ. Форми реалізації структурних схем ДФ. Часові та</p>

	частотні характеристики ДФ. Стійкість і фізична реалізованість ДФ.
Тема 4. Принципи та методи синтезу цифрових фільтрів	Етапи проектування цифрових фільтрів (ЦФ). Класифікація методів синтезу ЦФ. Синтез КХ-фільтрів (метод вагового вікна). Синтез БХ-фільтрів (метод білінійного перетворення).
Тема 5. Квантування сигналів в цифрових системах	Представлення й кодування чисел. Шуми АЦП. Джерела помилок квантування. Масштабування й динамічний діапазон сигналів. Власний та загальний шум. Квантування коефіцієнтів ЦФ.
Тема 6. Застосування систем ЦОС для вирішення прикладних задач	Цифровий спектральний аналіз. Цифрові фільтри, що згладжують. Узгоджені (оптимальні) ЦФ. Методи цифрового диференціювання й інтегрування сигналів. Адаптивна обробка.
Тема 7. Методи й засоби реалізації алгоритмів ЦОС	Способи реалізації систем ЦОС. Особливості алгоритмів ЦОС, що впливають на елементну базу. Цифрові сигнальні процесори (ЦСП)
Тема 8. Комп'ютерне моделювання алгоритмів ЦОС	Синтез, аналіз та моделювання алгоритмів ЦОС засобами MATLAB. Програмно-апаратні засоби розробки та тестування для ЦСП фірми Texas Instruments
Політика дисципліни	
Політика відвідування	Регулярне відвідування всіх видів занять, своєчасність виконання самостійної роботи. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання зорганізується в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Академічна доброчесність	У випадку недотримання політики академічної доброчесності (плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво) передбачено повторне проходження оцінювання.
Система оцінювання	
Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лабораторно-практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати атестацію з предмету – 60 балів); підсумковий/семестровий контроль, проводиться у формі іспиту, відповідно до графіку навчального процесу.	
Накопичування рейтингових балів з навчальної дисципліни	
Види навчальної роботи	Мак кількість балів
Лабораторно-практична робота № 1	5
Лабораторно-практична робота № 2	5
Лабораторно-практична робота № 3	5
Лабораторно-практична робота № 4	5
Лабораторно-практична робота № 5	5
Лабораторно-практична робота № 6	15
Індивідуальна контрольна робота	30
Іспит	30
ВСЬОГО	100

Шкала оцінювання		
ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Бездоганна підготовка в широкому контексті
B	80-89	Повні знання, міцні вміння
C	70-79	Хороші знання та вміння
D	65-69	Задовільні знання, стереотипні вміння
E	60-64	Виконання мінімальних вимог діяльності в стандартних умовах
FX	35-59	Слабкі знання, відсутність умінь
F	1-34	Необхідний повторний курс

Список рекомендованих джерел

Основна

1. Основи та методи цифрової обробки сигналів: від теорії до практики: навч. посібник / уклад. : Ю.О. Ушенко, М.С. Гавриляк, М.В. Талах, В.В. Дворжак. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 308 с.

2. Wilson Newman. Digital Signal Processing. Willford Press, 2022. – 220 p.

Додаткова

3. Цифрове оброблення сигналів: Посібник для студентів напряму підготовки 6.050901 "Радіотехніка" усіх форм навчання [Текст; електронний ресурс] / Авт.-укл. С.В. Заболотній / За ред. проф. Ю.Г. Леги; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси: ЧДТУ, 2010. – 119 с.

4. Рибальченко М.О., Єгоров О.П., Зворикін В.Б. Цифрова обробка сигналів. Навчальний посібник. – Дніпро: НМетАУ, 2018. – 79 с.

5. Rulph Chassaing. DSP Applications Using C and the TMS320C6x DSK. Wiley, New York, 2002. P. 335

6. MATLAB and Simulink for Signal Processing [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mathworks.com/solutions/signal-processing.html>